

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER GELİŞİM PLÂNLARINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLARI

Dr. Mustafa SAĞDIÇ*

Üsküdar Çağrıbey Anadolu Lisesi, Üsküdar-İSTANBUL
msagdic42@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
hilmi.demirkaya@gmail.com

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları bağlamında kariyer plânlarına ilişkin görüşlerini analiz etmektir. Araştırmada üniversite öğrencilerinin geleceğe dönük kariyer gelişim plânlarının olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda, öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Kariyer Plânı Görüşme Formu” verilmiştir. Görüşme formunda öğrencilere “Şu an öğrenim gördüğünüz alanla ilgili geleceğe yönelik bir kariyer gelişim plânınız var mı? Eğer bir kariyer gelişim plânınız yoksa bunun nedenleri sizce nelerdir? Açık uçlu sorusu sorulmuş ve yanıtlamaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri random örneklem metodu ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileri arasından belirlenmiş olup, toplam 121 kişidir. Üniversite öğrencilerinden toplanan veriler, nitel içerik analizi tekniği ile incelenmiş. Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin %88.4’ünün kendi alanları ile ilgili geleceğe yönelik bir kariyer gelişim plânlarının olmadığı görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulguların Türkiye’de ve Avrupa Birliği ülkelerinde yer alan üniversitelerin kariyer plânlama merkezleri tarafından dikkate alınacağı ve sorunların çözümüne yönelik çalışmalarda kullanılacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencisi, hedef, kariyer plânlama, kariyer danışmanlığı, kariyer gelişimi

THE APPROACHES OF UNIVERSITY STUDENTS ABOUT CAREER DEVELOPMENT STAGES

Abstract

The aim of this study is to analyze university students’ opinions related to their carrier plans in context of faculty, academy and higher vocational school. The answer was seeked of the question that either the university students had a carrier development plan for the future or not. In this context, the participants were given “Semi-structured carrier plân interview form”. In the form the students were asked open ended questions such as: “do you have any carrier development plâns for the future related to the area you are studying?” “If you do not have any carrier development plâns, what reasons do you think cause that?”.

The participants (121) were chosen by using random sampling technique from Mehmet Akif Ersoy University. The data gathered from university students was analyzed by using quantitative content analysis technique and some findings were identified. According to the findings it is detected that 88.1% of university students do not have any carrier development plans related to their area. University students defined the factors which influence their not having carrier plans. These factors were dwelled upon at findings and comments parts in detail. It is anticipated that the findings of this study will be considered by the carrier planning centers in Turkey and in the European Union in order to use at the studies for the solution of problems.

Key Words: University student, goal, career planning, career counseling, career development

GİRİŞ

Eğitimin temel amacı, genç bireylere geleceğine yönelik gerçekçi plânlara için bilgi ve anahtarlar sunmaktır. Kariyer gelişimi, aşırı güdülenmiş fakat yeterli yönlendirilmemiş olan günümüz gençliği açısından yaşamsal bir önem arz etmektedir (Schneider ve Stevenson, 1999). Genç bireyler, üst düzey bir eğitim alma beklentisi ve meslekî kariyerlerinde ilerleme bakımından yüksek bir hırs içerisindedirler, fakat çeşitli araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, genç bireylerden pek çoğunun hedeflerini geliştirmeye dönük tutarlı bir plânlarının olmadığı anlaşılmaktadır (Hughes ve Karp, 2004:2).

Kariyer, son günlerde çalışma yaşamında en sık kullanılan kavramlardan birisidir. Genel anlamda kariyer, bireyin çalışma yaşamı boyunca herhangi bir iş alanında ilerlemesi, deneyim ve beceri kazanması olup, (Erdoğan, 2003:11) bireyin iş yaşamında bulunduğu pozisyonlar, bu pozisyonlarla ilgili tutum ve davranışları ile yaptığı işleri kapsar (Aytaç, 1997:20).

Kariyer geliştirme, işi yapan birey ve işi tanımlayan örgütün her ikisinin de ilgi alanına girer. Yani, kariyer gelişiminden bahsedebilmek için birey ve örgütün her ikisinin de olması gerekir. Bu bağlamda kariyer geliştirme, bireysel bir süreç olan kariyer plânlama ile örgütsel bir süreç olan kariyer yönetiminin bütünleştirilmesi olarak tanımlanabilir (Gutteridge ve Hutcheson, 1984: 3).

Kariyer plânlama, bireyin, meslek, örgüt, iş atamaları ve kendini değerlendirme ile ilgili olarak bilinçli bir şekilde yaptığı seçimleri kapsar. Bu faaliyetler, kendi kendine ilgi ve kabiliyetlerin değerlendirilmesi, kariyer olanaklarının incelenmesi ve uygulama plânı ile birlikte bir strateji oluşturma olarak sıralanabilir (Gutteridge ve Hutcheson, 1984: 30). Kariyer plânlama, bireyin çalışmayı düşündüğü görev ve pozisyonlar ile geleceğe yönelik hedeflerinin plânlanması olarak da ifade edilebilir (Aytaç, 1997:20).

Brown ve Brooks'a göre, kariyer geliştirmeye yönelik bireysel yaklaşımları üç ana başlık altında toplamak mümkündür: Kariyer seçimi, kariyer kararı verme ve kariyer gelişimi kuramları (Brown ve Brooks, 1990:1-12). Greenhaus ise birey-

lerin kariyer seçimleri üzerinde durup, bu süreçteki önemli noktaları aşağıdaki gibi sıralamaktadır (Greenhaus, 1987:94): eşleştirme süreci olarak meslek seçimi, gelişim süreci olarak meslek seçimi, bir karar verme görevi olarak meslek seçimi, meslek seçimine sosyal ve kültürel etkiler, kadınların meslek seçimi, azınlıkların meslek seçimi.

Kariyer gelişimiyle ilgili modeller incelendiği zaman, kadınların kariyer tutumlarının değişmesi, kariyer aşamaları yerine yaşa bağlıdır. Doğum, evlilik vb. nedenler ile kadınların kariyerinde duraksamalar daha fazla görülürken; erkeklerin kariyerinde bu durum daha azdır. Erkeklerin de askerlik görevi gibi durumları kariyerlerinde kesintilere neden olabilmektedir (Orstein ve Isabella, 1990:14).

Yönlendirme psikologları kariyer geliştirme problemi üzerine uzun ve zengin bir araştırma geleneğine sahiptirler: bireyler tercihlerini nasıl araştırırlar, yol haritalarını nasıl hazırlarlar ve seçtikleri meslekî rollerine nasıl girerler ve ilerlerler. Bireysellik ve farklılık için dikkatle bir araya gelirler (Betz ve Fitzgerald, 1993).

Eğitim kurumlarında insan kaynakları olarak görülen öğrenciler (Yıldız, 2007), meslek yaşamlarında sergileyecekleri başarılı performanslar mezun oldukları eğitim kurumunun imajını artıracığı için eğitim kurumları gelecekte imajlarını yükseltecek olan öğrencilerini en önemli değer olarak görmeli ve yatırımları da buna dayalı olarak yapması gerekmektedir (Yıldız ve Tüfekçioğlu, 2008). Bu bağlamda çalışma, iş dünyasına eleman yetiştiren eğitim sektörü içerisinde yer alan üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim plânlarına ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksek okullarına göre öğrenim gördükleri alanla ilgili olarak geleceğe dönük bir kariyer plânlarının olup olmadığı, var ise nasıl bir kariyer plânladıklarının; yok ise bunun nedenlerinin neler olduğunun ortaya çıkarılmasıdır. Kariyer gelişimi plânları sayesinde öğrenciler ve mezunlar kariyerlerini sürekli geliştirebilme fırsatlarını yakalayarak, ulusal ve uluslararası iş yaşamında tercih edilen, seçkin meslek elemanları olabilecekleri öngörülmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan “Yarı Yapılandırılmış Kariyer Plânlama Görüşme Formu” kullanılmıştır. Bu bağlamda, bireylerin kariyer gelişim plânlarına yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla hazırlanan görüşme formu, random örnekleme tekniği ile belirlenen bireylere yüz yüze uygulanmıştır. Katılımcıların %62.8'i (76 kişi) erkek, %37.2'si (45 kişi) kızlardan oluşmaktadır. Toplam 121 katılımcıdan elde edilen verilerin çözümlenmesinde

frekans ve yüzde değerlerinin açıklanmasında betimsel istatistik yöntemi ve katılımcıların kariyer plânlarına ilişkin ifadelerin kategorileştirilmesinde nitel metin içerik analizi kullanılmıştır.

Tablo 1 incelendiği zaman, katılımcıların %25.6'sının Sosyal Bilgiler Öğretmenliği anabilim dalından, %16.5'inin Hemşirelik bölümünden oluştuğu görülmektedir. Katılımcılardan en küçük grubu oluşturan Müzik Öğretmenliği, İnşaat, Doğalgaz ve Sıhhi Tesisat, Makine Resim ve Konstrüksiyon ve Endüstriyel Elektronik anabilim dallarından sadece 1'er kişi katılmışlardır. Bazı bölümlerden fazla bazı bölümlerden daha az öğrencinin araştırmaya dahil edilmiş olmasında, Sosyal Bilgiler ve Hemşirelik bölümü öğrencilerine sınıf ortamında, diğerlerine ise üniversite kampusu içerisinde basit rastgele örneklem yoluyla görüşme formlarının doldurtulmuş olmasının rolü vardır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Bölümlere Göre Dağılımı

Bölümler	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	31	25.6
2. Sınıf Öğretmenliği	9	7.4
3. Türkçe Öğretmenliği	8	6.6
4. Müzik Öğretmenliği	1	.8
5. İngilizce Öğretmenliği	1	.8
6. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	7	5.8
7. Hemşirelik	20	16.5
8. Sağlık Memurluğu	2	1.7
9. Elektrik	4	3.3
10. Bilgisayar Teknolojileri ve Programları	3	2.5
11. Süt ve Ürünleri	6	5.0
12. Pazarlama	6	5.0
13. İşletme	4	3.3
14. Muhasebe	3	2.5
15. İnşaat	1	.8
16. Otomotiv	4	3.3
17. Özel Güvenlik ve Koruma	4	3.3
18. Doğalgaz ve Sıhhi Tesisat	1	.8
19. Makine Resim ve Konstrüksiyon	1	.8
20. Endüstriyel Elektronik	1	.8
21. Büro Yönetimi ve Sekreterlik	4	3.3
Toplam	121	100.0

Kaynak: Araştırmacılar tarafından anket yoluyla elde edilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %33.9’u 3. sınıf, %33.1’i 1. sınıf ve %33.1’i 2. sınıf öğrencilerinden meydana gelmektedir. Öğrencilerin geleceklerine yönelik ciddi kariyer gelişim plânlarının olmamasında 4. sınıf öğrencilerinin yer almamasının etkisi olabilir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Sınıf	40	33.1
2. Sınıf	40	33.1
3. Sınıf	41	33.9
Toplam	121	100.0

Kaynak: Araştırmacılar tarafından anket yoluyla elde edilmiştir.

Tablo 3 incelendiği zaman, öğrencilerin %88.4’ünün geleceğe dönük bir kariyer plânlarının olmadığı, %11.6’sının ise geleceğe dönük bir kariyer plânlarının olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Kariyer Plânlarına İlişkin Görüşleri

Kariyer Plânı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Kariyer Plânı var	14	11.6
2. Kariyer Plânı yok	107	88.4
Toplam	121	100.0

Kaynak: Araştırmacılar tarafından anket yoluyla elde edilmiştir.

Tablo 4’e bakıldığında, öğrencilerin alanlarına ilişkin kariyer plânı yapmalarının önündeki en büyük problem olarak İngilizce bilmeyi görmekteyiz. Kariyer plânı oluşturamamalarına neden olarak da yabancı dil öğrenme problemini göstermektedirler. Öğrencilerin %8.3’ü ise İngilizce öğrenmeyi bir problem olarak görmemektedirler.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Yapmada İngilizceyi Problem Olarak Görme Durumları

İngilizceyi Problem Olarak Görip Görmeme Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. İngilizce Öğrenmeyi Problem Olarak Görüyorum.	111	91.7
2. İngilizce Öğrenmeyi Problem Olarak Görmüyorum.	10	8.3
Toplam	121	100.0

Kaynak: Araştırmacılar tarafından anket yoluyla elde edilmiştir.

BULGULAR

Katılımcılarla yapılan yüzyüze görüşmeler yoluyla elde edilen veriler, metin içerik analizi ve betimsel istatistik teknikleriyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Soru 1. Geleceğe yönelik öğrenim gördüğünüz alanla ilgili bir kariyer geliştirme plânınız var mı?

A- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi sosyal bilgiler öğretmeni, sınıf öğretmeni, Türkçe öğretmeni, müzik öğretmeni, İngilizce öğretmeni, beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarından oluşan toplam 57 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğretmen adaylarının kendi alanları ile ilgili kariyer gelişim plânlarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan nitel metin içerik analizi neticesinde ortaya çıkan tanımlama kategorileri aşağıda verilmiştir:

- Sorumluluk ve görev alma duygusundan yoksun olduğumuz için, her şeyin kolayına kaçmak istiyoruz.
- Ekonomik kaynaklarımızın yetersiz olması.
- Yabancı dil (İngilizce) öğrenmenin zor olması.
- Kariyer gelişimime yönelik nelerin yapılması gerektiğini gösterecek bir danışmanın ve yönlendiricinin olmaması.
- Uzun süren öğrencilik yaşamının bıkkınlık oluşturması ve bir an önce az da olsa para kazanma, evlenme isteği.
- Not ortalamamın düşük olması.
- Öncelikli hedefim, okulu bitirdikten sonra gireceğimiz KPSS sınavı olduğu için kariyer gelişim plânı hakkında hiçbir fikrim yok.
- Üniversite Giriş Sınavı nedeniyle istediğim bölümde öğrenim göremiyorum, bu nedenle bu alanla ilgili bir kariyer gelişim plânım da yok.
- Kendi alanımızda kariyer yapmış olan üniversite öğretim üyelerinin konumlarının iyi olmaması nedeniyle.
- İlköğretim ve ortaöğretim dönemlerinde bize bağımsız araştırma yapabileme, problem çözme, proje hazırlayabilme gibi beceriler kazandırılmadığı için, önümüzü net bir şekilde göremiyoruz, bilgi, beceri ve özgüven eksikliğinden dolayı bir kariyer plânım yok, bu konuda danışmanlık bilgi de alamıyoruz.
- Okul hayatını ve araştırma yapmayı sevmiyorum.
- Üniversitenin imkânlarının kısıtlı olması, öğretim üyelerinin iyi bir model olmamaları, kütüphane, internet gibi kaynakların kısıtlı olması, öğrenim gördüğümüz şehrin kaynaklarının kısıtlı olması.
- Kariyer gelişim plânı hazırlayıp, ona göre hareket eden öğrencilerin yaşamlarını çok sıradan ve sıkıcı bulduğum için.

- Benim alanımla ilgili geleceğe dair hiçbir plânım yok, üniversiteyi kendi isteğimle değil, ailem istediği için okuyorum.
- Kariyer yapmak, uzun, masraflı ve zahmetli bir iş, bu nedenle bir an önce öğretmen olmak istiyorum.
- Ailem benim bir an önce öğretmen olmamı ve ekonomik olarak kendilerinden kopmamı istiyor.
- Öncelikli hedefim öğretmen olup, ekonomik bağımsızlığımı kazanmak, kariyer plânlarımı öğretmen olduktan sonra yapmayı düşünüyorum.
- Çalışmayı sevmediğim ve kariyer yapma isteği taşımadığım için.
- Türkiye’de bazı alanlarda kariyer yapabilmek için belli organizasyon ya da sivil toplum kuruluşlarına üye olmanız gerekiyor, eğer üye değilseniz kariyer gelişim basamaklarında yükselmeniz çok zordur.
- Öz-güven eksikliğinden dolayı.
- Okul yaşamının büyüü, flört, eğlence, gezme, barlara v.b. aşırı bağımlılıktan dolayı kariyer plânlamaya dönük çalışmalara vakit ayıramama.
- Kariyer yapmaya yönelik genel isteksizlik.
- Kariyer yapabilmek için gerekli sınavların zor olması (LES, Yabancı Dil, Not Ortalaması).
- Eğlenmeyi, flörtü seviyorum, kariyer için uğraşmak sıkıcı ve buna ayıracak zamanım yok.
- Bir müzik bölümü öğrencisi olarak, tek kariyer plânım iyi bir keman ustası olarak, toplum karşısında keman çalmaktır.
- Yaşımın kariyere başlamak için büyük olduğunu düşündüğüm için sadece öğretmen olmayı düşünüyorum.
- Maddi imkânsızlıklar nedeniyle, ailem bir an önce okulu bitirip para kazanmaya başlamamı istiyor.

“İngilizce bilgimin yeterli olmaması büyük bir engel, üniversitemizin bu konuda yardımcı olmasını bekliyoruz”, “yabancı dil öğrenmek gözümü korkutuyor”, “Yabancı dil, ekonomik sorunları bir şekilde halledebilirim, fakat kariyer gelişimime yönelik hangi adımları, nasıl atmam gerektiğine yönelik danışmanlık bilgisini nereden alacağımı bilmiyorum”, “kariyer plânı yapabilmem için İngilizce bilmem gerekiyor, İngilizce öğrenebileceğime inanmıyorum, bu yüzden de kariyer plânı yapmıyorum”, “Çok kısıtlı ekonomik imkânlarla yaşamımızı sürdürdüğümüz göz önünde bulundurulursa, zihnimde bir an önce okulu bitirip, para kazanmanın yollarını aramak var. Ülkemizde kariyer yapmak ekonomik anlamda kazançlı bir iş değildir”

B- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Hemşire ve Sağlık Memuru adaylarından oluşan toplam 22 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin kendi alanları ile ilgili kariyer gelişim plânlarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan nitel metin içerik analizi neticesinde ortaya çıkan tanımlama kategorileri aşağıda verilmiştir:

- Alanıma ilişkin bir kariyer plânının olmamasında en büyük etken İngilizce bilmememdir.
- Tek hedefim bir an önce hemşire olup, yaşamımı bir düzene koymaktır.
- Ülkemizde kariyer yapmanın maddi anlamda bir avantajı olmadığı için kariyer yapmayı düşünmüyorum. Yani çalışanlar arasında kıdeme göre bir ücretlendirme söz konusu değildir.
- Maddi sıkıntılar, sıkıcı ve yorucu bir süreç gerektirdiği için
- İlköğretim ve ortaöğretim yıllarında aldığımız temel eğitimde eksiklikler hissettiğim için, kendimi yeterli hissetmiyorum.
- Okuldan ya da çevremden kariyer için hangi adımları atmam gerektiğine yönelik bir danışmanlık bilgi ya da yönlendirme alamıyorum.
- “Bana bu kadar maaş yeter, yükseklerde gözüm yok anlayışı”, ülkemizde çalışan, farklılıklar yaratmaya çalışan kişilere iş arkadaşları tarafından mobing uygulanıyor ve fazla sevilmiyor.
- Alanımızda kariyer yapmanın çok zor olduğuna yönelik görüşlerden etkilendiğim için, başaramayacağıma yönelik düşüncelere sahibim.
- Üniversite öğrencileri olarak geleceğe yönelik karamsar düşüncelere sahibiz. Çünkü, gerek iş olanakları, gerekse ekonomik yönden büyük eksikliklerimiz var. Mezun olduktan sonra, kendi mesleğimle ilgili bir iş bulabileceğime inanmıyorum. Bu nedenle geleceğe yönelik plân yapmıyoruz.
- Öğretmen merkezli geleneksel eğitim sisteminden dolayı, gerekli bilgi, tutum ve becerilere sahip olmadığım için kariyere yönelik özgüvenim yok.
- Okulu bitirip, meslek sahibi olmak ve evlenmek istiyorum, kariyer düşünmüyorum.
- Kariyer yapmak benim yaşam tarzıma uygun değil, gezmeyi, eğlenmeyi daha çok seviyorum.
- Nüfusu hızla artan bir ülke olarak, iyi bir eğitim alabilmek için 6 yaşından itibaren sürekli sınavlara hazırlanarak, özel dersler alarak üniversiteye geliyoruz. Bu durum bizim üzerimizde bir bıkınlığa neden oluyor. Bu yüzden de eğitimle ilgili bir kariyer plânı kurmuyoruz.
- Kariyer alanlarına girebilmek için mesleki yeterlilikten ziyade, torpil mekanizmasının işleme.

- Kariyer yapılacak alanla ilgili kontenjanların kısıtlı olması
- Ailelerimizin çocuklarına kariyer yapma fırsatı tanımamaları, bir an önce evlenip aile kurmamamızı istemeleri
- Okuldan aldığımız eğitimin kariyer yapmamız için yeterli olmadığını düşünüyorum.
- Her yeni gelen hükümetin sosyal güvenlik sistemi ve eğitim sistemine aşırı müdahalesi nedeniyle geleceğimizi göremiyoruz. Bu nedenle de risk almak istemiyoruz.
- Üniversitedeki eğitimin ve olanakların yetersiz olması, bizler kendimizi geliştirecek fırsatlar bulamıyoruz.
- İstedğim bir bölümde öğrenim göremediğim için bu alana ilişkin bir kariyer plânım yok.

C- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden oluşan toplam 42 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin kendi alanları ile ilgili kariyer gelişim plânlarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan nitel metin içerik analizi neticesinde ortaya çıkan tanımlama kategorileri aşağıda verilmiştir:

- Öğretim üyelerinin kariyer geliştirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları ya da öğrencileri yönlendirmemeleri,
- Üniversitede verilen eğitimin yetersiz olması ve öğrencilerin kendilerini geliştirecek ve yetiştirecek ortamı yeterince bulamaması,
- Üniversite Giriş sınavının yapısından kaynaklanan sorunlar nedeniyle öğrencilerin istedikleri bölümde öğrenim görememesi,
- Kariyer yapmak için fırsatlarımız çok sınırlı, dikey geçiş yapmak neredeyse imkânsız.
- Okullardaki eğitimin plânsız olmasından dolayı ne yapacağımıza karar vermeden okul bitiyor.
- Bölümü bitirdikten sonra iş bulamama kaygısı nedeniyle, bir kariyer plânım yok.
- Üniversite ortamına aileden uzakta özgür bir yaşam sürmek için gelmişim, şu andaki düşüncem okulu bitirip evime dönmek.
- Aile desteğinin olmaması.
- Küçük şeylerle yetinme duygusu.
- Üniversitede bu bölümü yazmamın nedeni tamamen ailemin isteğidir. Ben ise bu bölümü sevmiyorum, bu nedenle bu alanda bir kariyer plânım da söz konusu olamaz.
- Mezun olduğumda alanımla ilgili iş olanağı olmadığından babamın yanına dönüp onun mesleğini devam ettirmeyi düşünüyorum.

- Geleceğe dönük bir plânımızın olmamasının tek nedeni kendimizin tembel olması, hayatı kolay yoldan kazanmak istememizdir. Ben her öğrenci arkadaşın geleceğe dönük bir plânının olması, hatta yedek bir B plânlarının olması gerektiğini düşünüyorum.
- Bizlerin ailemize aşırı derecede bağlı ve güveniyor olmamızdan kaynaklanan bir durum. Nasıl olsa ailemin maddi olanakları iyi, ben eğleneyim, iyi vakit geçireyim anlayışının hâkim olması.
- Üniversiteye aile baskısından kurtulmak için başladım. Bu yüzden bölüm tercihi yaparken hiç düşünmedim. Pazarlama bölümünü yazdım, bu bölüm benim karakterime hiç uygun değil, bu yüzden kariyer plânım yok.
- Üniversitenin ve çevrenin kariyer yapan insanlara bakış tarzı etkili oluyor.
- Üniversiteye aileden uzakta farklı bir ortamda bulunmak eğlenmek için geldim.
- Ülkemizde zorlaşan ekonomik koşullar gençleri önce bir iş bulma, para kazanma ve geçimini sağlayabilme, kendi ayakları üzerinde durabilme düşüncesine itti. Bu düşünce öğrencileri daha fazla okuyup ailelerine daha fazla yük olmama düşüncesine sürüklemiştir.
- Alanımla ilgili yeterli teknik donanıma sahip olduğumu düşünmüyorum.
- Şu an tek düşüncem okuldan mezun olmak. Mezun olduktan sonra kariyer plânı yapabilirim.
- Üniversiteye aile baskısından kurtulup, özgür bir hayat sürmek için geldim. Bu nedenle kariyer plânım yok.
- Bu konuda hiçbir fikrim yok.
- Kariyer yaptığım zaman, sonucunda iyi bir iş ve para kazanacağımı bilsem kariyer plânı yapardım. Fakat bunun böyle olmadığını düşündüğüm için bir kariyer plânım yok.
- Gençliğin hayatı kolay yoldan kazanmak istemesi, daha çok eğlenceye meraklı olmaları.
- Öğretmenin sürekli ders anlattığı, öğrencinin ise pasif bir şekilde onları dinlediği bir ortamda, bizler kendine güveni olmayan problem çözme becerisinden mahrum kişiler olarak, bir kariyer plânı yapmamız düşünülemez.
- Alanımızda kendimizi geliştirme olanaklarımızın kısıtlı olması.
- Başarısız olma korkusu.
- Doğalgaz ve Sıhhi Tesisat konusunda meslek liselerindeki eğitimin yeterli olduğunu düşünüyorum. Bu konuda kariyer yapmayı düşünmüyorum.

- Üniversitede aile baskısından uzak, eğlence ve arkadaş ortamı çok güzel, bu yüzden dersler ve kariyer konusunda bir plânım yok.
- Öğrencilerin büyük bir kısmı, derslere sadece sınav haftasında çalışmakta, diğer zamanlarda ise farklı aktivitelere katılmaktadırlar.
- Üniversiteyi bitirdikten sonra önce bir iş sahibi olmayı düşünüyorum. Ondan sonra gerekirse kariyer yapabilirim.
- Öğrenim görmekte olduğum alanla ilgili geleceğe yönelik hiçbir beklentim olmadığı için bu konuda bir kariyer plânım da yok.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri alanla ilgili olarak geleceğe dönük bir kariyer plânlarının olup olmadığı, var ise nasıl bir kariyer plânladıklarının; yok ise bunun nedenlerinin neler olduğunun ortaya çıkarmak amacıyla toplam 121 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler, nitel içerik analizi tekniği ile incelenmiş ve üniversite öğrencilerinin % 88.4'ünün (Tablo 3) kendi alanları ile ilgili geleceğe yönelik bir kariyer gelişim plânlarının olmadığı belirlenmiştir. Bunun nedenleri arasında; yabancı dil eğitimindeki yetersizlikler, kariyer gelişimine yönelik danışman ve yönlendirici eksikliği, maddi olanaksızlıklar ve bir an önce iş hayatına atılma isteği öne çıkmaktadır. Yıldız ve Tüfekçioğlu (2008:19) BESYO öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada da benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin büyük bir bölümü kendi alanları ile ilgili geleceğe dönük bir kariyer gelişim plânları kuramamalarında İngilizce bilmemelelerinin ve bunu öğrenebileceklerine olan inançlarının olmamasını göstermektedirler. Bazı öğrenciler ailelerinin ekonomik kaynaklarının yetersiz olması ve ailelerine yük olmak istemedikleri için bir an önce para kazanmaya başlamak istediklerini belirtmişlerdir. En önemli problemlerden birisi olarak da danışmanlık hizmetlerinin yetersizliğin göstermektedirler. Çerez (2004), Yıldız ve Tüfekçioğlu (2008) yaptıkları araştırmalarda okul sonrası iş olanakları için okul katkısı ve danışmanlığın rolünün önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin bir bölümü, öncelikli hedeflerinin öğretmen olabilmek için gerekli olan KPSS sınavını başarmak olduğunu belirterek, belki öğretmen olduktan sonra kendilerine kariyer plânları oluşturabileceklerini açıklamışlardır.

Öğrencilerin ifade ettikleri en önemli problemlerden birisi de, ülkemizin bir gerçeği olan Üniversite Giriş Sınavı sorunu olup, bu sınav nedeniyle istedikleri alanda eğitim görememeleridir.

Bazı öğrenciler, kariyer yapabilmek için belli bazı kuruluşlara üye olmak ya da taraftarı olmak gerektiğini, aksi takdirde kendilerine kariyer yapma fırsatının tanınmayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Sağlık Yüksek Okulu öğrencileri ile yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan sonuçlarda, kariyer yapmalarının önündeki en büyük engelin İngilizce öğrenmek olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir kısmı da bir an önce hemşire olup, para kazanmak istediklerini belirterek, bir kariyer plânı oluşturacaklarsa bunu ancak göreve başladıktan sonra yapabileceklerini belirtmişlerdir.

Sağlık yüksekokulu öğrencilerinden bir bölümü, bir an önce para kazanmaya başlamak ve evlenmek istediklerini belirterek, kariyer düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Bazıları ise kariyer yapmanın yaşam tarzlarına uymadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerden bir kısmı üniversitedeki eğitimin ve olanakların yetersiz olmasının kendilerini geliştirmelerine olanak tanımadığını belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise kariyer alanlarına girebilmek için meslekî yeterlilik değil, torpil arandığını öne sürmüşlerdir.

Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin kariyer gelişim plânlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öncelikle kariyer danışmanlığı müessesinin olmamasından ve akademik danışmanlarının kendileri ile yeterince ilgilenmemelerini göstermektedirler. Üniversitede verilen eğitimi yetersiz bularak, kariyer yapmak için kendilerini yeterli görmemektedirler.

Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin büyük bir bölümü, kariyer yapabilecekleri alanların çok sınırlı olduğunu, bu yüzden de bir kariyer plânı oluşturamadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerden bir bölümü, meslekî açıdan kendisini yeterli görmemektedir. Öğrenim gördükleri alanla ilgili geleceğe yönelik hiçbir beklentisi olmadığı için bir kariyer plânının da olmadığını belirtmiştir.

Meslek Yüksek Okulu öğrencileri arasında en dikkat çekici görüşlerden birisi de, üniversiteye aile baskısından uzakta, eğlence ve güzel arkadaş ortamı için geldiğini, bu nedenle de derslerin ve geleceğe dönük öğrenim gördükleri alanla ilgili herhangi bir kariyer plânlarının olmadığını belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen sorunlar göz önünde bulundurularak üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri alanla ilgili sağlam ve tutarlı kariyer plânları oluşturabilmeleri için bazı önerilerde bulunulmuştur:

Üniversitede kariyer danışma merkezi kurularak öğrencilerin gelecekteki meslekî yaşamlarına ilişkin görüşmeler yapmaları sağlanmalıdır.

Akademik danışmanlık müessesinin işlevsel hale getirilmesi gerekmektedir.

Bölümler, fakülteler ve üniversite bazında kariyer geliştirme ve yönlendirmeye ilişkin seminer, konferans gibi etkinlikler düzenlenmelidir.

İlköğretim, ortaöğretim ve üniversite düzeyinde farklı değişkenler dikkate alınarak öğrencilerin kariyer gelişimlerine ve planlarına ilişkin disiplinler arası araştırmalar yapılabilir.

Öğrencilere iş dünyasının tanıtılması amacıyla alanda başarılı kişilere sık sık üniversitede konferanslar verilmeli ve ayrıca bu kişilerle söyleşiler de yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aytaç, S., (1997) *Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Plânlaması Geliştirilmesi Yönetimi*. İstanbul: Epsilon.
- Betz, N. E. and Fitzgerald, L. F., (1993) "Individuality and Diversity: Theory and Research in Counseling Psychology", *Annu. Rev. Psychol*, 44, 343-381.
- Brown, D. and Brooks, L., (1990) Introduction to career development: origins, evolution, and current approaches. In D. Brown & L. Brooks, (Eds.), *Career choice and development: applying contemporary theories to practice* (pp. 1-12), San Francisco: Jossey-Bass Inc.
- Çerez, H., (2004) An Application Model of Total Quality Management and Strategic Planning for Sports Management Departments of Physical Education and Sports Schools, The 10th Ichper. SD Europe Congress and the TSSA 8th International sports Science Congress, Antalya, Turkey.
- Erdoğan, N., (2003) *Kariyer Geliştirme, Kuram ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Greenhaus, J. H., (1990) *Career Management*. New York: Dryden Press.
- Gutteridge, T.G and Hutcheson, R. G., (1984) Career Development. In L. Nadler, (Ed.), *The Handbook of Human Resource Development* (p. 30.1-22). John Wiley and sons, Inc.
- Hughes, K. L. and Karp, M. M., (2004) *School-Based Career Development: A Synthesis of the Literature*. Columbia: NTSC
- Orstein, S. and Isabella, L., (1990) "Age vs stage of career attitudes of women: a partial replication and extension", *Journal of Vocational Behavior*, 36, 1-19.

- Schneider, B. and Stevenson, D. (1999) *The Ambitious Generation: America's Teenagers, Motivated But Directionless*. New Haven: Yale University Press.
- Yıldız, S.M., (2007) "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Eğitim Hizmetleri Kalitesini Etkileyen Faktörler", *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 15(1), 451-462.
- Yıldız, S. M. ve Tüfekçioğlu, E., (2008) "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Eğitim Destekleri, Kariyer Gelişim Olanakları ve Eğitim sonrasında İstihdam Durumunun Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 12-21.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.